

Igehirdetés, ének és sákramentum — bevezetés a metodista liturgiába — II:
(*Sermon, Song and Sacrament: an introduction to Methodist liturgy*)

A *Magyar Egyházzene* XV (2007/2008) 4. számában, a 491. oldalon megjelent ismertetés folytatása.

A szerző, mint annyian —az utóbbi hónapokban különösen—, szívesen elparentálja az angol államegyházat (Church of England); nem kis merészség ez, különösen ha meggondoljuk, hogy a halódást az 1700-as évekre teszi, és ma 2010/2011-et írunk...: „Charles bátyjával együtt John Wesley az éppen iparosodó Britanniá lakosságának kezdte hirdetni az evangéliumot, akiket gyakran nem szólított meg az igencsak halódó anglikán egyház parókiai rendszerére.” „... mindketten az Anglikán Egyház felszentelt papjai voltak, akiket Isten kegyelmének új megtapasztalása fűtött, és akik ezt az életet megterítő hitet másokkal is meg akarták osztani. A metodistákat (akik a «módszeres» hitelétről és írástanulmányozásról kapták nevüket) kezdetől fogva jobban foglalkoztatta az evangéliumi ébredés, mint a liturgia finomságai. Főként John kölcsönzött szívesen bárhonnán”, „azt tette, ami helyesnek látszott a lelkek megmentésére és a keresztény emberek építésére; a papírmunkát későbbre hagyta.” Miközben „arra bízta az embereket, hogy járjanak a saját plébániatemplomukba”, „olyan mozgalmat vezetett, amely sokakat vonzott, akik távol álltak az angol államegyháztól s akik hamarosan a metodistáknál találták meg lelki otthonukat.

1784-ben, miután a gyarmatok elnyerték a függetlenséget, John összeállított egy liturgikus könyvet (prayer book) *Sunday Service of the Methodists in North America with other occasional services* (Az észak-amerikai metodisták vasárnapi istentisztelete néhány alkalmi istentisztelettel) címmel. Ezt követte 1786-ban a brit egyháznak kiadott a *Sunday Service of the Methodists in His Majesty's Dominions* (A metodisták vasárnapi istentisztelete Őfelsége domíniumain).

John 1791-ben bekövetkezett haláláig egyben tartotta”, ugyanakkor az anglikán egyházon belül tartotta „a metodista mozgalmat, de a metodizmus hamarosan úgy határozta meg magát, mint amely különbözik az anglikán egyháztól. A XIX. században a metodizmus több ágra oszlott: a Wesley-féle metodisták (Wesleyan Methodists)”, akik közelebb álltak az anglikán egyház konzervatív, liturgikus ágához; ehhez a hagyományhoz hű az előadás lelkész-szerzőjének londoni gyülekezete, a Hinde Street-i is, továbbá „az Eredeti metodisták (Primitive Methodists), akik egy staffordshire-i ébredésből bontakoztak ki, és a cornwalli Biblia-keresztények (Bible Christians). Ezen irányzatok mindegyikének voltak szertartáskönyvei, de leginkább a Wesley-követők használhatták őket. A metodizmus különféle irányzatai 1932-ben egyesültek, és valójában csak ettől fogva beszélhetünk a szó szoros értelmében vett Metodista Egyházzel.

(Methodist Church). Az egyesülés óta három fő liturgiai szöveget adtak ki: ezek a *Book of Offices* (1936), *Methodist Service Book* (1975) és a *Methodist Worship Book* (1999)."

A szerző korábban az 1662-es anglikán Szertartáskönyvet (*Book of Common Prayer*) a puritán és a katolikus hagyomány „birkózása” eredményének tartja; ezt az ellentmondásosságot megörökölte a metodizmus is: „Ha a metodista liturgiában megtalálható a szertartáskönyvi és a puritán tradíció közötti feszültség, akkor ez igaz az előírt formák és a rögtönzött istentisztelet közötti feszültségre is. A metodizmus mindig is nagy figyelmet fordított arra, hogy megerősítse az embereket Istennel való viszonyukban; arra, hogy az emberek saját megtapasztalásaikat és nyelvezetüket használják; és régóta bizalmatlan volt az olyan pusztá rituálé iránt, amelyet valaki más mondott el vagy énekelt az ő nevükben. Másfelől a metodizmus megpróbálta a legjobbat vinni Isten elé azáltal, hogy elismerte: más emberek szavai és egy hivatalos liturgia az embereknek szavakat adhatnak az imához, és értelemmel bíró teológiát. Egy előírt forma lehet költői és reflektív, vagy lehet tökéletesen élettelen is. Egy rögtönzött forma megragadhatja a pillanat közvetlenségét és valakinek az élményét, avagy lehet értéktelen, öncélú, pusztá szócséplés.” Ebben a feszültségben élnek a lelkipásztor szerint még a Hinde Streeten is. „Néhányakban még egy Metodista liturgia című előadás is a rituálé gyanúját ébresztené, habár a legtöbben elismernék, hogy szükség van istentiszteleti rendre.”

„A metodizmus úgy kezdődött, mint evangelizációs igehirdetői szolgálat, így nem meglepő, hogy korai éveiben a prédikáció volt az istentiszteletnek középpontja és csúcspontja. A szabadban tartott vándor-igehirdetések megtérőket gyűjtöttek össze, akiket aztán Wesley társaságokba (*societies*) gyűjtött; ezek később körzetekbe (*circuit*) csoportosultak. Wesley minden körzet prédikátorának engedélyezte, hogy istentiszteletet tartson. Halálakor, 1791-ben becslések szerint háromszáz vándorprédikátor és kétezer helyi igehirdető működött. Ugyanakkor a prédikációs istentisztelet csupán járulékos elem volt az anglikán istentisztelethez, amelyre a metodistáknak előírás szerint járniuk kellett. Ez okból a metodisták korán keltek. Wesley így vázolta ezt az 1766-os konferencián: *«A metodista istentisztelet időpontja az Úr napján — ha csak nincs különös indok a változtatásra — reggel öt és délután öt óra kell, hogy legyen. Miért tennők az Úr napját épp a legrövidebbé a hét napjai közül? Amde ha a nép szétszéled a templomi istentisztelet helyett, akkor ártunk nekik, hogy velünk vannak, és tönkretesszük őket, amikor távoznak. Ezért aztán sehová nem fognak menni, hanem elhenyélik a hetednapot mindenféle gyülekezeti istentisztelet nélkül. Ezért hát azt tanácsolom minden metodistának Anglia- és Írország-szerte, akik az egyházban nevelkedtek, hogy folyamatosan látogassák a templomi istentiszteleteket, legalább is minden úrnapján.»*

1768-ban újra hangsúlyozta ennek fontosságát. Az a tény, hogy erre szükség volt, azt sugallja, hogy még náluk is népszerűtlen volt: *«Szüntelenül tartasuk magunkat a reggel öt órai prédikációhoz, ahol akár csak húsz hallgató is akad. Ez a metodisták dicsősége. Ahogy ezt elhagyjuk, semmivé leszünk. A korai kelés léleknek és*

testnek egyaránt jó. Többet használ az idegeknek, mint ezer orvosság; legkivált a tisztánlátást óvja, a lelket meg a sivatárságtól őrzi, jobban, mint bárki is gondolná.»

Wesley halála után, egy önállóbb methodista mozgalom kialakulásával később az istentisztelet egyre inkább egybeesett a helyi anglikán templomával, anélkül, hogy a methodisták vesztek volna lelki egészségükből vagy éleslátásukból. De a prédikáció elsődlegessége megmaradt. Úgy tűnik, a methodisták már akkor is egyórás istentiszteleteket tartottak, de a prédikációnak minden mással szemben elsőbbsége volt. Csak a XIX. század közepén engedélyeztek egy negyedik éneket." „A reggeli prédikáció a korai időktől kezdve a hívek lelki épülésére, az esti pedig a kívülállók megtérítésére szolgált. Az igehirdetők változatlanul helyi prédikátorok voltak; olyan laikusok, akik érdemesnek találtattak az ige hirdetésére keresztény hittapasztalatuk miatt. Charles Wesley megpróbált képzést nyújtani a londoni «társaságok» prédikátorainak, John pedig könyveket írt elő nekik, ám akkoriban nem volt hivatalos képzés. Halála után a vándor prédikátorokból lelkészek lettek.”

A prédikáció a methodizmusban még mindig a jó istentisztelet fokmérője. Fontosságát jelzi, hogy a „szuperintendens” (bizonytalán nem a magyar értelemben használja a szerző ezt a szót) állítja össze az igehirdetők listáját. Az igehirdetők neve a Hinde Street-i templom előtt is ki van írva, amit a kívülállók furcsállnak, de a methodisták ragaszkodnak hozzá. „Az igehirdetőnek, legyen az férfi vagy nő, teljes a felelőssége az egész istentiszteletért. Másokat is bevonhat, ha úgy tartja kedve. Az alapállás szerint az igehirdető választja ki az énekeket és vezeti az imádságokat. Bátran használhatjuk a *Revised Common Lectionary*-t (lektionáriumot), de nem kötelező; az igehirdető szabadon választhatja meg az igerészt, amelyre indíttatást érez. Amikor a methodista istentiszteletet tehetséges ember tartja, a liturgiában fejlődés tapasztalható: frissesség és az Írásra összpontosítás. Ha viszont rossz a prédikáció, akkor valóban rossz, hiszen nincsenek támpontok, amelyeket egy előreírt liturgia biztosítana. Ennek ellenére a methodizmus jobban elfogadja a rögtönzött vagy csekély jegyzetből tartott beszédet. A «felolvasott előadás» kevésbé megnyerő neki. Mint olyan, aki a színházat és az emlékezetből mondott szavak személyes voltát szereti, ezzel egyetért. A Hinde Streeten mindkét utat keressük. A hívek nyomtatott formában is elvihetik a prédikáció szövegét, mely a honlapra is fel van töltve, de az igehirdető gyakran lényegesen eltérhet ettől. A szónoknak sosem szabad felednie, hogy közösséghez szól: szívtől-szívig és elmétől-elméig; s hogy fölemeljen és felhívjon, semmint hogy közöljön valamit.

A brit methodizmus legfontosabb eleme mindig is az igehirdetés. A körülbelül húszperces prédikáció hosszabb, mint az átlagos anglikán homília. Gondolatokat ébreszt, ezért csak egy záró, gyakran lelkesítő ének, esetleg imádság követte. A Biblia-keresztényeknek ezt tanácsolták: «*Sose túrjétek a gyülekezeti házban (meeting house) a beszélgetést, miután az alkalom (meeting) véget ért, mivel ez képes az emlékezetből kitörölni az igazságot, melyet hallottatok.*»

Ám az utóbbi ötven évben több lett a beszélgetés, az igehirdetés pedig vesztett fontosságából. Talán elmúltak azok az idők, amikor az emberek szerettek az igehirdetőre figyelni, esetleg képesek voltak az igehirdetőre figyelni, vagy talán az igehirdetőt érdemes volt meghallgatni. A Sangster, Soper és Weatherhead-féle metodista trió az 1940-es és '50-es évek belső-londoni templomaiba tömegeket vonzott, de azóta ezt nem tette senki. Amióta az emberek más forrásokból is meríthetnek inspirációt és információt, kevésbé vágnak arra, hogy valaki ellentmondást nem tűrően beszéljen hozzájuk." „Korunk kevésbé kedveli az igehirdetést. A mi körzetünkben én vagyok a felelős a helyi igehirdetők képzéséért. A legutóbbi háromfős csoport, akik a képzés után képesítést kaptak, nagyon rátermett emberek, de mind úgy gondolják, a prédikáció nem annyira fontos, mint egy rövid csevegés vagy egy újszerű liturgia. Magam a prédikáció lelkes védője vagyok, talán azért, mert szeretem a saját hangomat hallani, és nyilvánvalóan feltűnően hatástalan tanár vagyok... Az igehirdetést nem a keresztény tanítás eszközeként tekintem, hanem mint ami helyet biztosít a Szentlélek munkálkodására, hogy az emberek figyelmét az Evangéliumra irányítsa. Helyet biztosíthat tekintélyelvű kijelentéseknek is. (Múlt vasárnap például egyszerűen kijelentettem, hogy a lukácsi boldogságmondások fényében a «sikerteológia» bűnös.) De mindenekelőtt gyülekezetet formál azáltal, hogy az Írással, az evangéliummal és a fő kérdésekkel foglalkozunk. Egy igehirdetői tervnek ezt meg kell értenie, miközben megengedi a sokféleséget, amelyet a különböző prédikátorok jelentenek, de a fő igehirdetőnek (azaz továbbra is a lelkésznek) is megengedi a helyes párbeszédet a gyülekezettel, és lehetővé teszi annak formálását."

Második részében az előadás az angolszász protestáns gyülekezeti éneklés mai arculatának kialakításában messze a saját határain túl (gondoljunk az anglikánokra, a baptizmusra és sok más „mainstream” vagy evangélikál felekezetre) oly annyira fontos szerepet játszó metodista énekléseszményt fejt ki. „A metodizmus «énekből született», és liturgiájának sajátossága a gyülekezeti éneklés. A metodista istentisztelet közösségi jellege az éneklésben fejeződik ki a legvilágosabban, s minél erőteljesebben és harmonikusabban, annál jobban. A metodisták hitüket és hitelveiket a gyülekezeti énekekben tanulják s fejezik ki, s Charles Wesleyben talán a valaha volt legjobb angol nyelvű énekszerzővel dicsekedhetnek. A gyülekezeti éneklés, melynek Isaac Watts volt az előfutára, a metodizmus kezdetén még gyermekcipőben járt, de Wesley bámulatos teljesítménye és költői tehetsége áldásos volt az egyháznak. Az énekek egyesítették a gyülekezetet, felkavarták a lelket, s az Írásnak és teológiának megjegyezhető formát adtak. Hamarosan beépültek a metodista istentiszteletbe, s 1761-ben John Wesley kiadta Az éneklés útmutóját (*Directions for singing*). Ebben az olvasókat arra bízta, hogy tanulják meg a dallamokat (tunes), s teljesen kapcsolódjanak az éneklés áldásaiba. «Életvidáman és teljes bátorsággal énekeljete! Énekeljete szerényen, ne üvöltve. Mindenekfelett pedig: énekeljete lélekből. Minden szavatok közben tekintsetek az Úrra! Inkább Őt óhajtsatok gyönyör-

ködtetni, semmint magatokat vagy bármely más teremtményt. Evégett tartások magatokat az ének értelméhez, s ügyeljete, nehogy lelketek az énekszóval egyetemben elszálljon, hanem ajánljátok szüntelen az Úrnak.» Wesleynek a dallammal kapcsolatban is elvei voltak, például a sorisméltést «borzasztó elhajlás»-ként említi, «mely végigseper az újabbkori egyházzénén», míg a tempóról így ír: «gyorsan éneklünk: egyrészt, hogy időt takarítsunk meg, másrészt ez általában felébreszti és megeleveníti a lelket.» Utasításai kitérnek a többszólamú éneklésre is.

Habár számos énekeskönyv született a methodista ébredés idején, a legjelentősebb John Wesley *Collection of Hymns for the Use of the People called Methodists* című, 1780-as könyve volt (Énekgyűjtemény azoknak, akik methodistának neveztetnek). Ezt ő «a tapasztalati és gyakorlati kegyesség kis korpuszának» nevezte. Bernard Manning kongregacionalista tudós „a kötetet találóan úgy jellemezte, mint amely «egyenrangú a zsoltárokkal, a *Book of Common Prayer*-rel és a misekánonnal. Tökéletes, utolérhetetlen és elementáris a maga tökéletességében.» Nem hinném, hogy akár maguk a methodisták is egyetérténekel ezzel a túlzással. Wesley az énekeket (melyek közül sokat fivére szerzett) fejezetekbe sorolta, és mivel a jó költészet «a kegyesség szolgálóleánya», sikerült elkerülnie azt, amit Wesley klapanciáknak, kecskerímeknek, fűzfapoézisnek nevez. Az Egyesült Methodista Egyháznak 1933-ra saját énekeskönyve (*Methodist Hymn Book*) volt, ezt váltotta fel (a legtöbb helyen) 1983-ban az Énekek és Zsoltárok (*Hymns and Psalms*). Ezt eredetileg közös énekeskönyvnek szánták, mígnem 1980-as a methodista Konferencia legalább kétszáz Wesley-féle éneket kötött ki; s ezen a ponton az Egyesült Református Egyház (cseppet sem meglepően) visszakozott. Az Énekek és Zsoltárok függeléke most készül.”

„John Wesley szándéka szerint, «amit énekelnek, az helyénvaló folytatása a lelki és értelmes istentiszteletnek»” —itt az előadó nyilván R 12,1-re utal, és ezt olyasvalaki, választotta ki, „«aki érti a dolgát, és azt, hogyan kell az istentisztelet előbbi és utóbbi részeit összekötni.»

Az ige hirdető azért választ éneket, hogy az magyarázza a Szentírást, kiemelje a fontos részeket, alaphangot adjon az istentiszteletnek. A methodista éneklés túlnyomórészt gyülekezeti. Wesley saját korában ellenállt a kórusok bevezetésének, noha a viktoriánusok olyan nagy számban hozták létre őket, hogy a legtöbb methodista gyülekezetnek saját kórusa volt egészen ötven évvel ezelőttig. A methodista templomokban az orgona használatát csak 1820 után engedélyezték. Az énekszót más hangszerekkel kísérték, bár gyakrabban énekeltek kíséret nélkül, mint kísérettel. Ezt a hagyományt a methodisták már csak az éves methodista konferencia alkalmával tartják be. Ma kevésbé zenei korban élünk, s az emberek kisebb száma és zenetudásának híján a gyülekezeti ének gyakran küzdelem, s ritkán szól harmonikusan. A modern «dicsőítő énekek» (*worship songs*) népszerűsége és marketingje is befolyással van ránk. De ha ellátogatnak a Hinde Streetre, meglátják, hogy még mindig őrizzük az éneklés hagyományait.”

Az előadó végül a szentségek (sákramentumok) helyét mutatja be a metódista liturgiában. „Hangsúlyozni kell, hogy a metódista ébredés ugyanannyira eucharisztikus, mint megszentelődési mozgalom volt. John és Charles lelkes szakramentalisták voltak; Charles néhány korai éneke úrvacsorai ének. Az úrvacsora hiányát megelőzendő, John először Angliába, utána pedig Skóciába ordinált lelkészeket, túllépve ezzel anglikán lelkészi jogain, és súlyos nézeteltérést okozva maga és fivére közt. Ugyanakkor utódai kevesebb fontosságot tulajdonítottak az úrvacsorának, így az hamarosan negyedévi rítussá alakult.” „Léteznek tudományos cikkek a metódista úrvacsorai liturgiáról, de gyanítom, hogy csak kevés templomban tartották be pontosan. Nem tudom, mit bizonyítanak ezek az értekezések. Mi több, ezek a tanulmányok látszólag a liturgia bizonyos kifejezései és mozzanatai köré összpontosulnak, miközben úgy tűnik, arra fektetik a hangsúlyt, hogy olyan kétértelmű kifejezőmódot alakítsanak ki, amely a különféle meggyőződésű feleknek eleget tesz. Az 1936-os *Book of Offices* (Metódista ágenda) a *Methodist Service Book* (Metódista liturgikus istentiszteleti könyv) 1975-ös megjelenéséig volt használatban, de valójában néhány templomban még mind a mai napig használják. Jöjjenek csak el a Hinde Streetre a tíz óraker kezdődő istentiszteletre, hogy megértsék annak a liturgiának a velejét, bár Donald Soper már egy kissé átdolgozta. Az 1975-ös rend a Church of England hármas számú istentiszteleti rendjéhez volt hasonló. Jó fogadtatásban volt része, és válasz volt arra, hogy az úrvacsora nagyobb hangsúlyt kapjon. Ugyanakkor kissé szigorú volt, mivel csak egy úrvacsorai rendet engedett, úgyhogy mindannyian megkönnyebbülve sóhajtottunk fel, amikor a *Methodist Worship Book* megjelent. Az utóbbi különféle úrvacsorai rendeket nyújt nagy változatosságban, szinte egy teljes körű misekönyv. Az úrvacsora már nem csak rendhagyó ráadás a híveknek, hanem legalább havonkénti szertartás. A béke szertartása 1975-től általános elfogadott. A viktoriánus aggodalmak a higiéniát illetően a legtöbb metódista templomot érintik (ragaszkodnak az apró, külön pohárcákhoz), bár az úrvacsorai kehely is tért nyer. Továbbra is az alkoholmentes szőlőlé pártján állunk. Wesley az úrvacsorát «megtérítő» és «megerősítő» szertartásnak tartotta, így hát az Úr asztala mindenkinek terítve áll, aki járulni akar hozzá. A 2000-es Konferencia kérése pedig az volt, hogy a gyermekek is részesülhessenek a szent jegyekben. Az úrvacsorai szertartást a lelkész vezeti, de ez nem kizárólagos. Lelkészhány esetén a Konferencia —bizonyos körzetekben— kinevezett laikusnak is megengedheti ezt a szolgálatot.

A másik elismert sákramentum a keresztség; továbbra is csecsemőkeresztség. A szertartás hasonló más hagyományokhoz, el egészen a keresztelőgyertyákig és a keresztvetésig, melyeket azelőtt kétértelműeknek, hogy ne mondjam, katolikusnak nyilvánítottak volna. A keresztelés jelenlegi (az 1999-es szertartáskönyv szerinti) hivatalos rendjében érdekesség az, hogy a szülők a keresztelés után tesznek fogadalmat, válaszképpen Isten megelőlegezett kegyelmére, mely kiáradt a gyermekre «mielőtt bármit is tudtak volna róla».

A metodisták 1975-ig nem ismerték a «konfirmáció» fogalmát, helyette inkább «az egyház tagjává fogadás»-ról beszéltek. Ez a kifejezés a metodista mozgalomnak arra a korszakára vezethető vissza, amikor az emberek az anglikán egyházközség templomát is és a metodista társaságot is látogatták, s az utóbbiban negyedéves tagsági igazolványt kaptak. A tagokat 1975-től egyre inkább kézrátétel és konfirmáció során fogadják be az egyházba.

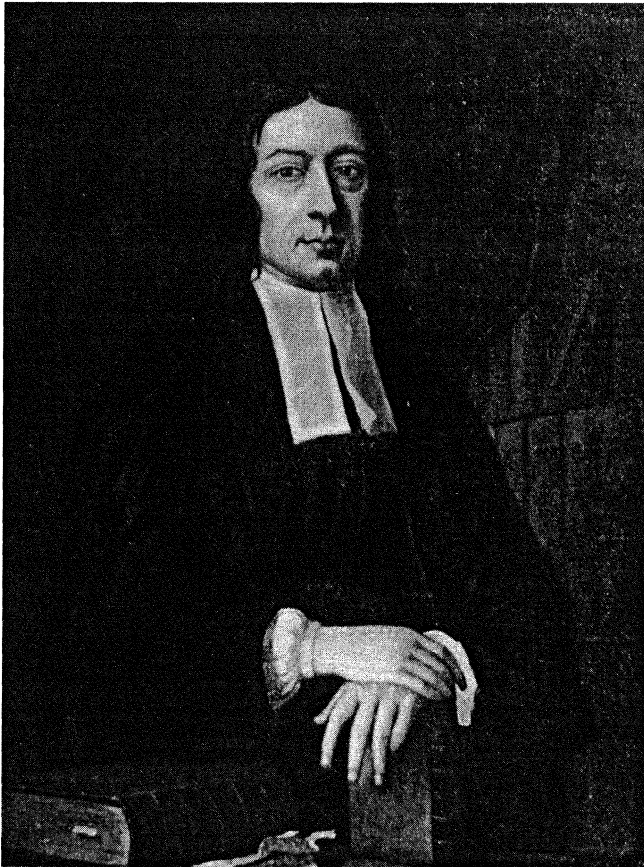
Nem sákramentum ugyan, de a metodista liturgikus év jelentős eseménye az évenkénti szövetségmegújító istentisztelet (Covenant Service), melyet manapság a naptári év elején ünnepelnek. 1747 óta évenként megünneplik a metodisták: alkalom arra, hogy emlékeztessük magunkat Istennek tett fogadalmainkra és imádságos válaszképpen Istennek ajánljuk magunkat. A szertartást Wesley a puritánoktól és a cseh-morva testvérektől vette át és tette sajátjává. «Charles Wesley énekeivel egyetemben a szövetségmegújító istentisztelet a metodista egyház legjelentősebb hozzájárulása az egyetemes egyház liturgiájához.» Érthető hát, hogy a Hinde Street-i gyülekezet és a Szt. Marylebone egyházközség közti ökumenikus szövetséget is a Hinde Streeten, az éves szövetségmegújító istentiszteletünk keretei közt ünnepeltük.”

A metodista liturgia fejlődésének bemutatása után az előadó a kortárs irányzatok harcát vázolja. „Az elmúlt negyven év egyik jellemzője az, hogy a metodista világ különböző részei Britanniába, főként Londonba áramlanak a bevándorlók révén. Ezek jobbára konzervatív vonások. Ghánában még mindig az 1933-as szertartáskönyvet használják, Nyugat-Afrikában pedig a szilveszter éjjeli istentiszteletet (Watchnight service) az év egyik legfontosabb alkalmának tartják, sokkal lényegesebbnek, mint például a szentestit. Legutóbbi alkalommal pedig megállapítottam, hogy az antiguai metodisták a karácsony reggeli istentiszteletet... igen, eltalálták: reggel ötkor tartják.” „Nyugat-Indiában” — ez a földrajzi terminus természetesen nem az indiai szubkontinensre vonatkozik — „még mindig használják a reggeli imarendet (Order of Morning Prayer).” „Eme hagyománytisztelet mellett egyre terjednek az egyéni zenei ízlések, teológiai felfogások. A metodista elegybe keveredett valamennyi Iona és Taizé is, meg néhány kevésbé új stílusvilág. Nem egészen két hete egy esküvőbe csöppentem, mely egy dicsőítő énekkel kezdődött, amely az engeszteléssel kapcsolatban” olyan teológiai „elméletet sugallt, ráadásul oly harsányan és a költészet szikrája nélkül, hogy képtelen voltam végigénekelni azokat a sorokat. Dallamában érték nem, dob annál több volt, de nyilvánvalóan a menyasszony kedvelte. A gyülekezet fiataljai nagy lelkesedéssel énekelték. Mintha a rendellenességeket akarná folytatni, a lelkész az 1975-ös esküvői szertartásrendet használta, melybe beleszötte egy esküvői gyertya meggyújtását is. Ilyenmel még sehol nem találkoztam, úgy tűnt, saját képzelőerejének szüleménye.”

„Sok értelemben távol vagyunk Wesleytől” — zárja mondandóját a londoni metodista lelkész. „Felismerni, hogy örökségünkből mit tartunk meg és mitől váljunk meg: ez korunk egyik feladata. Ha az igehirdetések kevésbé fontosak s gyülekezeti énekeinket dalokkal helyettesítjük, akkor a metodizmus — meg-

ítélesem szerint— nagy bajban van, bármilyen vonzónak is tűnik a kívülállók számára. Azok szemében pedig, akik jobban szeretik a kötetlen istentiszteletet, a szertartáskönyv széles körű használata bosszantó. A metodizmus olyan liturgiákat engedélyezett, melyeket szabadon elhagyhatunk. Hasonló ez az anglikán egyházhoz, ahol egy plébános arra esküszik, hogy csak az egyház által jóváhagyott formaságokkal él, aztán a következő héten gitárokkal jelenik meg, vagy a katolikus misekönyvvel, vagy mindkettővel. De lehet, hogy ez nem mást fejez ki, mint az elején említett feszültséget a szertartáskönyv és a puritánok, a rögtönzött és az előírt között. Azt a feszültséget, mely a metodista liturgia lelke, és melynek jelenléte energiát és különállóságot biztosít az egyháznak.”

Déri Balázs ismertetése

John Wesley.